

Sygn. akt II Ca 624/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Magdalena Bajor-Nadolska**

Sędziowie: **SO Małgorzata Klesyk**

SO Cezary Klepacz (spr.)

Protokolant: protokolant sądowy Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2013 r.

sprawy z wniosku B. C.

z udziałem T. C., K. K., W. L., M. S. i B. S.

o dział spadku

na skutek apelacji uczestników T. C., M. S., B. S. i J. C. od postanowienia Sądu Rejonowego w Sandomierzu

z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt I Ns 372/09

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sandomierzu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego

Sygn. akt II Ca 624/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Sandomierzu:

I ustalił, że w skład spadku po S. C. i zniesienia współwłasności wchodzi:

1. nieruchomości opisane na mapie Starosty S.z dnia 27 lipca 2009 r., będące przedmiotem uwłaszczenia nr (...)położone w S., o numerach ewidencyjnych:

- a) (...), o powierzchni 0,5919 ha – o wartości 133 700 zł,
- b) (...), o powierzchni 0,1500 ha – o wartości 17 000 zł,
- c) (...), o powierzchni 0,6661 ha – o wartości 646 300 zł,
- d) (...), o powierzchni 0,0219 ha – o wartości 16 500 zł,
- e) (...), o powierzchni 0,6154 ha – o wartości 58 100 zł;

2. wartość darowizny działki o numerze ewidencyjnym (...), położonej S., o powierzchni 0,1055 ha, dla której Sąd Rejonowy w Sandomierzu prowadzi księgę wieczystą nr (...), uczynionej przez S. C. na rzecz B. C. w dniu 3 listopada 1978 r., tj. kwota 132 600 zł;

II dokonał podziału nieruchomości opisanej w punkcie I podpunkt 1.c) na działki:

a) (...), o powierzchni 0,2634 ha – o wartości 230 500 zł,

b) (...), o powierzchni 0,4027 ha – o wartości 415 800 zł,

zgodnie z mapą sporządzoną przez biegłego H. K. w sprawie o sygn. akt I Ns 225/06 Sądu Rejonowego w Sandomierzu, zarejestrowaną pod numerem ewidencyjnym (...) w dniu 26 czerwca 2008 r. w (...) Ośrodku (...) w S.;

III dokonał działu spadku i zniesienia współwłasności nieruchomości opisanych w punktach I i II w ten sposób, że:

1. nieruchomość opisaną w punkcie I podpunkt 1.d) i nieruchomość opisaną w punkcie II a) – o łącznej wartości 247 000 zł – przyznał na wyłączną własność T. C.,

2. nieruchomości opisane w punkcie I podpunktach: 1.a), b), e) i nieruchomość opisaną w punkcie II b) – o łącznej wartości 624 600 zł – przyznał na wyłączną własność B. C.;

IV zasądził od B. C. na rzecz J. C., tytułem spłaty, kwotę 382 520 zł, płatną w terminie jednego roku od daty uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności do dnia zapłaty;

V zasądził od T. C. na rzecz: M. S., K. K. i W. L. kwoty po 39 400 zł, płatne w czterech ratach po 9 850 zł każda, przy czym pierwsza – w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, druga – w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, trzecia – w terminie 18 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia i czwarta – w terminie 24 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat do dnia zapłaty;

VI zasądził od B. S. na rzecz M. S. kwotę 20 000 zł, płatną w czterech ratach po 5 000 zł każda, przy czym pierwsza – w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, druga – w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, trzecia – w terminie 18 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia i czwarta – w terminie 24 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat do dnia zapłaty;

VII nakazał ściągnąć solidarnie od T. C., M. C., J. S., W. L., K. K. i B. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sandomierzu kwotę 500 zł tytułem brakującej opłaty sądowej od wniosku;

VIII pozostałe koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł.

Sąd ten ustalił, że S. C. i jego żona J. C. byli właścicielami gospodarstwa rolnego składającego się z działek o numerach ewidencyjnych: (...) i (...), o łącznej powierzchni 1,4299 ha, położonego w obrębie S.P. oraz z działki o numerze ewidencyjnym (...) i powierzchni 0,6154 ha, położonej w obrębie S. Lewobrzeżny. Nieruchomości te małżonkowie nabyli w drodze uwłaszczenia, a nie zawierali umów majątkowych.

Aktem notarialnym z dnia 3 listopada 1978 r., (...), sporządzonym w Państwowym Biurze Notarialnym w S. przed notariuszem J. K. (1), S. C. darował swojemu synowi B. C. działkę nr (...) o powierzchni 0,85 ha, położoną w S. przy ul. (...), z obowiązkiem spłaty B. S. kwoty 20 000 zł. Nieruchomość ta stanowiła wówczas działkę rolną pod zabudowę. Jej nowy właściciel poczynił na niej nakłady w postaci budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych. W latach 1993-1994 na terenie S. przeprowadzona została modernizacja ewidencji gruntów, w wyniku której dotychczasowa działka nr (...) o powierzchni 0,0855 ha zmieniła konfigurację z działką nr (...) i została oznaczona nr (...), o powierzchni 0,1055 ha.

W dniu 3 lipca 1980 r. zmarł S. C.. Po jego śmierci nieruchomości użytkowała żona. Działkę nr (...) małżonkowie przekazali w użytkowanie T. C.. Na nieruchomości tej znajdował się wówczas budynek mieszkalny drewniany w stanie surowym. T. C. wykończył dom i wznosił budynek garażowo-usługowy.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Sandomierzu z dnia 5 lipca 2004 r., sygn. akt I Ns 229/04, spadek po S. C. nabyli na podstawie ustawy żona J. C. w 6/24 części oraz dzieci: M. S., B. C., B. S., T. C., W. L. i K. K. – po 3/24 części, z tym, że wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym nabyli żona J. C. w 5/20 części oraz dzieci: M. S., B. C., B. S., T. C. i K. K. po 3/20 części.

W dniu 5 maja 2006 r. T. C. i K. C. złożyli wniosek o stwierdzenie nabycia przez nich przez zasiedzenie nieruchomości stanowiącej działkę nr (...). W sprawie wszczętej na podstawie tego wniosku, sygn. akt I Ns 225/06, Sąd Rejonowy w Sandomierzu dopuścił dowód z opinii biegłego geodety H. K. celem opracowania projektu podziału tej nieruchomości na dwie części. W opinii z dnia 29 października 2007 r. biegły wyjaśnił, że działka ta została już geodezyjnie podzielona na działkę nr (...) o powierzchni 0,6661 ha i działkę nr (...), o powierzchni 0,219 ha. Ta ostatnia została wydzielona z przeznaczeniem na utwardzenie drogi łączącej ul. (...) z ul. (...), jednakże Gmina S. nie wykupiła jej. Wobec wcześniejszego już wydzielenia tej działki, biegły dokonał wydzielenia działki nr (...), stwierdzając jednocześnie, że miała ona ustaloną nieprawidłowo powierzchnię – zamiast 0,6661 ha powinno być 0,6349 ha i w związku z tym złożył odpowiednie dokumenty do Starostwa Powiatowego w S. celem dokonania korekty. Dokonał również podziału geodezyjnego tej nieruchomości na działkę nr (...) o powierzchni 0,2634 ha i działkę nr (...). Wraz z opinią biegły sporządził mapę. Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2008 r. Sąd oddalił wniosek T. C. i K. C. o zasiedzenie.

Sąd ustalił wartość nieruchomości objętych działem na podstawie opinii biegłej sądowej J. K. (2) (k.339-340).

B. C. ma 70 lat i jest emerytem. Z wykształcenia jest stolarzem. Mieszka wraz z żoną. Oboje pobierają świadczenia emerytalne, odpowiednio: 1 000 zł i 1 100 zł. Wnioskodawca ma oszczędności w wysokości 300 000 zł. Użytkuje działkę nr (...) i częściowo działkę przylegającą z tyłu bezpośrednio do jego budynków. Posiada również sad jabłoniowy o powierzchni około 2 ha miejscowości S., gm. O.. Żona wnioskodawcy jest z kolei właścicielką nieruchomości rolno-sadowniczej o powierzchni około 3 ha, położonej K..

M. S. ma 62 lata i jest emerytką. Pobiera świadczenie emerytalne w wysokości około 1 000 zł, a jej mąż nie ma własnego dochodu. Jest zainteresowana otrzymaniem działki nr (...) Mieszka w domu postawionym na działce męża. Ponadto małżonkowie mają działkę o powierzchni 0,11 ha w K., stanowiącą nieużytki. Razem z uczestniczką mieszka jej matka J. C., utrzymująca się ze świadczenia emerytalnego w wysokości około 808 zł miesięcznie, która opłacała dotychczas wszystkie podatki z nieruchomości.

T. C. ma 60 lat, jest rolnikiem. Otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości 800 zł, a jego żona – świadczenie emerytalne w wysokości 1 100 zł. Posiada oszczędności w wysokości 80 000 zł. Poza działkami użytkowymi w S., małżonkowie są właścicielami nieruchomości rolnej o pow. 1,5 ha w S..

B. S. ma 66 lat, jest rencistką. Mieszka wraz z córką – z zawodu pielęgniarką oraz dwoma synami, którzy pozostają bez pracy. Potwierdziła, że otrzymała spłatę z działki nr (...) od brata B. C. w wysokości 20 000 zł (starych), co stanowiło ówczesną wartość działki.

K. K. ma 75 lat, jest emerytką i otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości 1 800 zł miesięcznie. Mieszka w N. wraz z synem, który pozostaje na jej utrzymaniu. Jest córką z pierwszego małżeństwa S. C., od ojca nie otrzymała żadnego majątku.

W. L. ma 79 lat, mieszka w Ł.. Wraz z mężem utrzymuje się ze świadczeń emerytalnych w łącznej wysokości 2 900 zł miesięcznie. Jest dzieckiem z pierwszego małżeństwa S. C., nie otrzymała od ojca żadnego majątku.

Stosownie do zgłoszonych w toku postępowania żądań, Sąd dokonał działu spadku i zniesienia współwłasności w sposób określony w postanowieniu. Działki nr (...) przyznał T. C., jako ich dotychczasowemu użytkownikowi, który

poczynił przy tym nakłady na działkę nr (...). Z kolei działka nr (...) została mu przyznana na jego wniosek, przy braku sprzeciwu pozostałych uczestników. Pozostałe nieruchomości Sąd przyznał wnioskodawcy, jako osobie, która prowadzi gospodarstwo sadownicze i ma możliwość dokonania spłaty rodzeństwa.

Sąd pierwszej instancji nie dopuścił dowodu z opinii biegłego rolnika, gdyż uznał, że w skład gospodarstwa rolnego wchodzi szereg odrębnych nieruchomości geodezyjnych.

Biorąc zaś pod uwagę treść art. 216 § 2 i 3 k.p.c., Sąd obniżył spłaty należne spadkobiercom o 30 %.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 98 § 1 k.p.c., zaś o kosztach postępowania – na podstawie art. 520 k.p.c.

Orzeczenie to zaskarżyli uczestnicy: T. C., J. C., M. S. i B. S..

T. C. zaskarżył postanowienie w części dotyczącej spłaty zasądzonej od niego na rzecz W. L., podnosząc, że uczestniczka ta nie dziedziczy gospodarstwa rolnego po ojcu, a także zarzucił nierozpoznanie przez Sąd jego wniosku z dnia 2 listopada 2011 r. o zasiedzenie działek o numerach: (...) i (...).

Wskazując na to, uczestnik wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części.

J. C. zaskarżyła postanowienie w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie IV, zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na rozliczeniu spłaty od uczestnika B. C. na rzecz skarżącej w oparciu o postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po S. C., wskutek czego spłata została zaniżona;

- obrazę art. 216 § 2-4 k.c. poprzez nieuzasadnione obniżenie na rzecz wszystkich uczestników spłat o 30 %, w sytuacji, kiedy przepis ten i okoliczności faktyczne sprawy nie przemawiają za takim rozstrzygnięciem, albowiem w sposób nieuzasadniony następuje uszczuplenie spłat na rzecz uczestników i wzbogacenie uczestników, którzy otrzymali nieruchomości, jak również obniżenie spłaty o 30% wobec małżonka zmarłego;

- obrazę art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niedostateczne uzasadnienie wyroku, wskutek czego nie ma możliwości przedłożenia toku rozumowania Sądu i sprawdzenia wyliczeń, które Sąd wskazał do spłat na rzecz stron.

Wskazując na to, uczestniczka wniosła o zmianę postanowienia w pkt IV poprzez zasądzenie od B. C. na jej rzecz kwoty 565 150 zł, płatnej jednorazowo, bez odroczenia terminu płatności, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

M. S. zaskarżyła orzeczenie w całości i zarzuciła:

- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na rozliczeniu spłat na rzecz poszczególnych uczestników bez uwzględnienia, iż nieruchomości o numerach ewidencyjnych: (...)i (...)stanowiły majątek wspólny S. C.i J. C., a tym samym znaczne zaniżenie spłat;

- naruszenie przepisów postępowania poprzez nieustalenie przez Sąd, iż w momencie uwłaszczania wskazanych nieruchomości J. C. i S. C. posiadali ustrój majątkowej wspólności ustawowej, a w związku z tym wadliwe ustalenie wysokości spłat;

- obrazę art. 216 § 2-4 k.c. poprzez nieuzasadnione obniżenie spłat uczestników o 30%, jak również zastosowanie obniżenia spłaty należnej żonie spadkodawcy;

- naruszenie przepisów postępowania, między innymi art. 328 § 1 k.p.c., poprzez nieprawidłowe i niepełne wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w treści uzasadnienia, z której wynikają rozliczenia i wyliczenia, niewskazanie w pełni podstaw prawnych, na których sąd oparł swoje rozstrzygnięcie, a które pominął oraz niewskazanie w pełni

podstawy prawnej, z przytoczeniem przepisów prawa, jak również chaotyczne sporządzenie uzasadnienia, z licznymi błędami, które uniemożliwia prawidłowe prześledzenie logiki orzekania Sądu pierwszej instancji.

Wskazując na to, skarżąca wniosła o zmianę postanowienia przez prawidłowe ustalenie wartości spadku i przyjęcie, że nieruchomości, stanowiące działki o numerach: (...)i (...), stanowiły gospodarstwo rolne i wchodziły do majątku wspólnego S.i J.małżonków C., a w konsekwencji prawidłowe ustalenie spłat na rzecz uczestników, przy założeniu, iż nieruchomości zostaną przyznane na rzecz B. C.i T. C., bez obniżania wysokości tych spłat, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

B. S. także zaskarżyła postanowienie w całości i zarzuciła:

- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na rozliczeniu spłat na rzecz poszczególnych uczestników i nieuwzględnieniu udziałów, które przewidziane były w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku S. C.;
- obrazę art. 216 § 2-4 k.c. poprzez nieuzasadnione obniżenie na rzecz wszystkich uczestników spłat o 30 %, w sytuacji, kiedy przepis ten i okoliczności faktyczne sprawy nie przemawiają za takim rozstrzygnięciem, albowiem w sposób nieuzasadniony uszczuplają wysokość spłat na rzecz uczestników i wzbogacają uczestników, którzy otrzymali nieruchomości, jak również obniżenie o 30 % spłaty należnej J. C.;
- obrazę art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niedostateczne uzasadnienie wyroku, wskutek czego nie ma możliwości prześledzenia toku rozumowania Sądu i sprawdzenia wyliczeń, które Sąd wskazał do spłat oraz sporządzenie go z podaniem błędnych kwot, co uniemożliwia weryfikację wyliczeń;
- naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez niewskazanie przyczyny i podstaw prawnych takiego rozstrzygnięcia, przede wszystkim w zakresie nieudzielenia spłat na rzecz skarżącej, jak również przyczyn jej spłaty na rzecz M. S..

Wskazując na to, uczestniczka wniosła uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę poprzez uwzględnienie do spłat wartości ułamkowych przewidzianych w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie I Ns 229/04 oraz niepominiejszanie spłat, nieodrączanie i nierozkładanie ich na raty.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacje zasługują w przeważającej części na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podnieść, w związku z zawartym w apelacjach zarzutem naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., że zgodnie z tym przepisem, uzasadnienie wyroku (tu: postanowienia co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym – art. 13 § 2 k.p.c.) powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, sąd jest zobowiązany do wyjaśnienia motywów podjętego rozstrzygnięcia w sposób umożliwiający przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia. Jeśli uzasadnienie nie zawiera wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia poprzez ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej lub wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, wówczas orzeczenie podlega uchyleniu, zaś sprawa zostaje przekazana do ponownego rozpoznania (por. wyrok z dnia 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07, M. Praw. 2007, nr 17, s. 930).

Rozpoznawana sprawa dotyczy działu spadku po S. C..

W sprawie takiej sąd z urzędu ustala skład i wartość spadku (art. 684 k.p.c.). Do działu spadku, zgodnie z art. 688 k.p.c., stosuje się zaś odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, tj. art. 617 i nast. k.p.c. Z kolei przepis art. 1035 k.c. stanowi, że do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych. Dotyczy to w szczególności art. 210 i nast. k.c.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca i jego żona J. C. byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego składającego się z działek o numerach ewidencyjnych: (...)i (...), o łącznej powierzchni 1,4299 ha, położonego w obrębie S.P. oraz z działki o numerze ewidencyjnym (...) i powierzchni 0,6154 ha, położonej w obrębie S. Lewobrzeżny, które nabyli w drodze uwłaszczenia.

W związku z tym, należy przede wszystkim zauważyć, że w aktach sprawy brak jest tytułów własności do wskazanych nieruchomości. Sąd pierwszej instancji powołał się bowiem na akty własności ziemi o numerach: (...)i (...)w aktach sprawy I Ns 225/06 tego Sądu (k.340v.), których jednak faktycznie nie ma (miałyby one znajdować się na k. tych akt, lecz z pisma z dnia wynika, że zostały one zwrócone do Starostwa Powiatowego w S.).

Jeżeli nieruchomości te stanowiły współwłasność S. C. i J. C., w związku z istniejącą między małżonkami wspólnością ustawową, to przedmiotem działu spadku po S. C. powinien być udział spadkodawcy w majątku objętym małżeńską wspólnością ustawową, przy czym wówczas niezbędne było uprzednie albo jednoczesne z działem spadku, połączone w tym samym postępowaniu, przeprowadzenie podziału majątku wspólnego, chyba że zapadł już prawomocny wyrok rozstrzygający o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o żądaniach zwrotu wydatków, nakładów i innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek osobisty lub odwrotnie. W razie stwierdzenia, że w skład spadku wchodzi udział zmarłego w majątku wspólnym, sąd wyznacza wnioskodawcy stosowny termin do złożenia wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności małżeńskiej, a gdy zarządzenie nie zostanie wykonane, zawiesi postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 w związku z art. 13 § 2 (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1972 r., III CZP 100/71, OSNCP 1972, nr 7-8, poz. 129).

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie wynika, co stanowi przedmiot działu spadku. Z jednej bowiem strony, skoro Sąd pierwszej instancji ustalił, że nieruchomości stanowiły współwłasność spadkodawcy i jego żony, a zatem należałoby uznać, że jest to udział S. C. w majątku wspólnym, z drugiej jednak strony, Sąd przyjął (k.341), że w skład spadku po S. C. wchodzi określone nieruchomości, co wskazywałoby, że stanowiły one w całości przedmiot działu. Jest to tym bardziej niejednoznaczne, że dokonując podziału tych nieruchomości, Sąd Rejonowy nie określił, jakie są udziały poszczególnych spadkobierców w tych składnikach majątkowych i jakiej odpowiadają one wartości. Innymi słowy, uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia zawiera takie braki, które uniemożliwiają dokonanie oceny prawidłowości rozliczeń między spadkobiercami, w szczególności w zakresie zasądzonych spłat.

Trafny jest zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 216 § 2-4 k.c. Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zawiera jedynie przytoczenie treści art. 216 § 2 k.c. i konkluzję, że biorąc pod uwagę te okoliczności, obniżono spłaty o 30 % (k.342v.). Nie wiadomo, co tak naprawdę Sąd wziął pod uwagę, obniżając należne spadkobiercom spłaty. Brak jest również dokładnego wyliczenia tych należności. W tym zakresie rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie poddaje się żadnej kontroli instancyjnej. Podnieść przy tym należy, że jeżeli gospodarstwo rolne należało do wspólnego majątku małżonków, nie stosuje się przepisów § 2 i 3 art. 216 k.c. do spłat na rzecz małżonka (art. 216 § 4 k.c.). Jeśli zatem gospodarstwo rolne, którego dotyczy zaskarżone postanowienie, stanowiło współwłasność S. i J. małżonków C., to obniżenie spłaty należnej żonie spadkodawcy byłoby w ogóle niemożliwe.

Z uzasadnienia postanowienia nie wynikają także motywy zasądzenia od B. S. na rzecz M. S. kwoty 20.000 zł.

Z kolei trafny jest zarzut uczestnika, że w sytuacji, gdy w skład spadku wchodzi jedynie gospodarstwo rolne, bądź udział w takim gospodarstwie, niezrozumiałe jest zasądzenie spłaty na rzecz spadkobierczyni, która nie dziedziczy gospodarstwa rolnego. Skoro z postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. C. wynika, że wchodzący w skład spadku po nim udział w gospodarstwie rolnym nie podlega dziedziczeniu przez jego córkę W. L., która dziedziczy jedynie spadek w ogólności, to brak podstaw do zasądzenia na jej rzecz spłaty od T. C..

Bezzasadna jest jedynie apelacja uczestnika w części, w jakiej podnosi on nierozpoznanie przez Sąd zgłoszonego przez niego w piśmie z dnia 2 listopada 2011 r. zarzutu zasiedzenia nieruchomości wchodzącej w skład spadku po ojcu (działek o numerach: (...) i (...)). Z treści wskazanego pisma wynika (k.242-243), że na uzasadnienie tego zarzutu T. C. przytoczył te same okoliczności, które były już przedmiotem badania w sprawie wszczętej na jego wniosek, a toczącej się przed Sądem Rejonowym w Sandomierzu pod sygn. akt I Ns 225/06, która zakończyła się wydaniem w dniu 12 grudnia 2008 r. prawomocnego postanowienia o oddaleniu tego wniosku. W rozpoznawanej sprawie Sąd związany był tym rozstrzygnięciem (art. 365 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Biorąc to wszystko pod uwagę i uznając, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, uchylono zaskarżone postanowienie i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi na podstawie art. 386 § 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W dalszym postępowaniu należy przede wszystkim dopuścić dowód z aktów własności ziemi, stanowiących tytuły prawne nieruchomości wchodzących w skład spadku po S. C.. Następnie należy ustalić skład i wartość tego spadku, w tym, czy wskazane nieruchomości były objęte małżeńską wspólnością ustawową, pamiętając, że wówczas, stosownie do wcześniejszych uwag, niezbędne jest uprzednie albo jednoczesne z działem spadku, połączone w tym samym postępowaniu, przeprowadzenie podziału majątku wspólnego. Zauważyć przy tym należy, iż J. C. zmarła w toku postępowania apelacyjnego, a zatem niewykłuczone jest złożenie w toku niniejszego postępowania także wniosku o dział spadku po tej osobie. Ustalając skład spadku, Sąd rozstrzygnie jednoznacznie, czy obejmuje on jedynie gospodarstwo rolne (udział w tym gospodarstwie), czy też inne przedmioty majątkowe i stosownie do tego rozstrzygnie o ewentualnych spłatach na rzecz W. L., która nie dziedziczy gospodarstwa rolnego po ojcu, przy zastosowaniu dyspozycji art. 1079 k.c. Przy ustalaniu wartości nieruchomości wchodzących w skład spadku należy mieć na względzie, że zgodnie z art. 156 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. nr 102, poz. 651 z późn. zm.), sporządzona na piśmie w formie operatu szacunkowego przez rzeczoznawcę majątkowego opinia o wartości nieruchomości może być wykorzystywana do celu, dla którego została sporządzona, przez okres 12 miesięcy od daty jej sporządzenia, chyba że wystąpiły zmiany uwarunkowań prawnych lub istotne zmiany czynników, o których mowa w art. 154. Po upływie tego okresu, jak stanowi przepis art. 156 ust. 4 cyt. ustawy, operat szacunkowy może być wykorzystywany po potwierdzeniu jego aktualności przez rzeczoznawcę majątkowego, co następuje przez umieszczenie stosownej klauzuli w operacie szacunkowym przez rzeczoznawcę, który go sporządził.

Zaliczając na schedę spadkową B. C. darowiznę nieruchomości, poczynioną w dniu 3 listopada 1978 r., Sąd oceni, jaki charakter miał nałożony na obdarowanego obowiązek zapłaty kwoty 20.000 zł na rzecz B. S. (§ 3 aktu notarialnego, nr rep. (...) – k.241), a w związku z tym ustali, w jakiej części kwota ta odpowiadała wartości darowanej nieruchomości i uwzględni ją w dalszych rozliczeniach między spadkobiercami.

Sporządzając uzasadnienie postanowienia, Sąd uwzględni wymogi określone w art. 328 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSO M. Klesyk SSO M. Bajor - Nadolska SSO C. Klepacz